

tid ej kan med säkerhet bestämmas. Till sitt nuvarande ställe, på *Björneborgs* fordna kungsgårds ägor, flyttades den år 1558. Staden drifver en icke obetydlig utländsk handel, med bräder, bjelkar, tjära samt viktualier. Den har en trivialskola, och folkmängden räknas till 4,570 personer.

Raumo (F. *Rauman Raupunfi*, Lat. *Rauma*), en mycket gammal stad, inom det egentliga Finland, vid hafvet, erhöll redan år 1441 sina privilegier, af Svenska konungen Kristoffer, ryktbar i medeltiden för sin handel och en berömd skola, känd under namn af *Collegium Raumense*. Sedan år 1830 har den oinskränkt stapelrätt, utfraktar allehanda trädvaror, och försäljer inom landet ett betydligt antal trådspetsar, som här knypplas med mycken skicklighet, en konstfärdighet, hvilken sannolikt från ett härstädes fordom befintligt nunnekloster, öfvergick till stadens invånare. Deras antal utgör nu 1,800 personer.

Nystad (F. *Uusi Raupunfi*, Lat. *Neostadium*), inom Nykyrko socken, anlagd år 1617, erhöll år 1830 oinskränkt stapelrätt. Den utskeppar trädvaror, och framför allt en stor mängd trädkärl, äfvensom en myckenhet ylle- och linne tyger, och strumpor. Folkmängden utgör vid pass 1,940 personer.

Nådendal (F. *Nawantali* eller *Raantali*, Lat. *Vallis Gratiæ*), en mycket gammal och för sitt kloster särdeles berömd, men numera högst obetydlig sjöstad med god hamn, anlagd omkring år 1443, hvilken handlar isynnerhet med viktualier och boskap, hufvudsakligast uppå Stockholm, samt är bekant för sin strumpstickning, troligen ett arf efter klostertiden.

Strumporna afsättas dels inom landet, dels utskeppas de till nyssnämde ort. Invånarnes antal beräknas till blott 725 personer.

Åbo (F. Turku eller Turun Kaupunki, Lat. *Aboa*), vid Aura åns utlopp i hafvet, Finlands ryktbaraste och äldsta stad (ehuru dess första uppkomst numera icke kan med säkerhet bestämmas), förut hufvudstad i landet och säte för det Finska universitetet. Till största delen nedbränd, genom våld den 4 och 5 September 1827, uppbygges den ånyo på sitt förra ställe. Redan förut och slutligen efter denna sista förstöring, blefvo de fordom i Åbo förlagde offentliga inrättningarne flyttade till Helsingfors. Åbo är säte för landshöfdingen, hofrätten och erkebiskopen, samt har ett gymnasium, invigdt 1830, en trivial- och en navigations-skola. För öfrigt finnes der ett accouchementshus, (hvilket dock skall flyttas till Helsingfors), ett länelazarett, en central-vaccindepot, ett bibel- och ett evangeliskt sällskap, kommitteer för regleringen af kyrkoärenderna i Finland, Finska hushållnings-sällskapet, en polis-kammare eller så kallad polis-inrättning, ett astronomiskt observatorium (numera bestämdt att inredas till Rysk kyrka), tvenne boktryckerier, skeppsvarf, tvenne klädes samt andra fabriker, m. m. Staden var förut Finlands bästa handelsplats, och har efter branden åter blifvit raskt uppbyggd efter en ny, utvidgad och förträfflig plan. Folkmängden utgör 13,270 personer.

På en udde vid Aurajokis utlopp i hafvet, ligger, straxt utanför staden, Åbo gamla slott, fordom så ryktbart i Finlands häfder.

Till detta län hör äfven den stora ön Åland, med ett talrikt antal deromkring liggande öar. De innehålla 8 moderkyrkor och 7 kapeller. Invånarne lefva af fiske, skälfångst och skeppning af ved uppå Stockholm, hvilken de hufvudsakligast inlasta från kusterna vid Bottniska viken. Äfvenså göra de fraktresor både emellan Finska och Svenska hamnar. Folkmängden kan beräknas till 14,000 personer. Åland har ingen stad; men en fästnings anläggning är påbörjad i Bomarsund.

4. *Nylands Län.*

Förut förenadt med Tavastehus län, skildes det derifrån vid regleringen af länen inom Finland (år 1831), samt upptager Nyland och någon del af södra Tavastland. Länet är indeladt i 4 härader: *Raseborgs Vestra*, *Raseborgs Östra*, *Helsinge* och *Perno* härad. Inbyggarna i den Tavastländska delen äro Finnar; men inom Nyland till en del af Svensk härkomst, med bibehållande af Svenska språket *). Städerna äro:

Eknäs (Lat. *Quercuum Peninsula*), vid hafvet, har oinskränkt stapelrätt. Staden är gammal, ehuru dess ålder icke kan noggrannt uppgifvas. Den förekommer nämnd redan under 14 hundra talet. Dess icke betydliga handel drifves isynnerhet på de Tyska orterna. Invånarnes antal uppgår till ungefär 1,220 personer.

Nära Eknäs ligger *Hangöudd*, den yttersta sydliga landtspetsen vid Finska viken, med ett litet fäste och en garnison.

Helsingfors (F. *Helsingin Kaupunki*, Lat. *Helsingforsia*), belägen inom Nyland, vid en hafsvik, med en

*) Folkmängden finnes uppgifven vid Tavastehus län.

förträfflig hamn, är Finlands hufvudstad och säte för general-guvernören, landshöfdingen och hela storfurstendömet's inre styrelse. Hit blef kejsarl. senaten för Finland, jemte alla dertill hörande verk, förlagd år 1819, äfvensom det Finska universitetet (numera benämndt kejsarl. Alexanders universitet i Finland), år 1828. Åter uppförd efter branden år 1809, har Helsingfors flera utmärkt vackra bygnader, och är den skönaste stad i landet. Här finnes ett nytt astronomiskt observatorium, en navigations-, en trivial- och en Rysk soldat-skola, trenne boktryckerier samt åtskilliga smärre fabriker. Folkmängd och handel hafva mycket tilltagit, äfven genom universitetets ditflyttande, och invånarnes antal beräknas till 10,430 personer.

Inloppet till staden försvaras af den nära $\frac{1}{2}$ mil derifrån belägna starka fästningen Sveaborg, anlagd år 1749, uppå sju holmar: *Wargön*, *Stora Öster Svartö*, *Gustafssvärd*, *Lilla Öster Svartö*, *Vester Svartö*, *Långörn* och *Båkholmen*. Fästnings-församlingen, utom garnisonen, utgör 510 personer.

Borgå (F. *Porvoo Raupunki*, Lat. *Borgoa*), en gammal stad, anlagd, efter en icke tillförlitlig uppgift, år 1346, eller åtminstone i början af 15:de århundradet. Sitt namn har staden troligen af en uråldrig jordborg, uppkastad, okänt när, vid den förbiflytande ån, på en höjd ännu kallad *Borgbacken*. Staden erhöll (jemte Raumo, Nystad och Eknäs) år 1830 oinskränkt stapelrätt; är säte för en biskop, har ett gymnasium och boktryckeri, samt en ej obetydlig utländsk handel med allehanda landtmannavaror och väfnader. Invånarnes antal uppgår till 2,620 personer.

Lovisa (F. *Lovisan Kaupunki*, Lat. *Lovisa*), fordom *Degerby*, en stapelstad, anlagd 1745 och sedermera uppkallad efter drottning Lovisa Ulrika. Dess utländska handel är ringa, och invånarnes antal utgör omkring 2,520 personer. Staden har en trivialskola, och var en tid bestämd till säte för landshöfdingen.

En mil utanför Lovisa ligger *Svartholms* fästning, på en ö i hafvet.

5. *Tavastehus Län.*

Innefattar största delen af Tavastland, samt en liten del af östra Satakunda. Det innehåller 5 härad: *Öfra Hollola*, *Nedra Hollola*, *Öfra Sääksmäki*, *Nedra Sääksmäki* och *Satakunda* härad. Inbyggarna äro Finnar, till språk, seder och lefnadssätt, och folkmängden utgör (jemte Nyland) 217,716 personer, obärknade 170 personer af Grekiskt-Ryska trosbekännelsen.

Tavastehus (F. *Šjämecen Linna*, Lat. *Tavastburgum*), anlagd år 1650, men 1778 flyttad till sitt nuvarande läge, är den enda staden i länet, vid en sjö midt i landet, säte för landshöfdingen. Här finnes en trivialskola och invånarne lefva till det mesta af åkerbruk och handtverkerier. Af staden nedbrann mera än $\frac{2}{3}$, den 14 September 1831; men den uppbygges åter, ehuru efter en något förändrad plan. Folkmängden uppgick, före nyssnämde olycka, till 2,275 personer.

Invid staden ligger det gamla Tavastehus slott, fordom *Kronoborg*, och sedermera *Tavasteborg*, anlagd af Birger Jarl. Är numera icke befäst.

6. *St. Mickels Län.*

Kallades (intill år 1831) Kymmenegårds län, hvilket namn det erhöll efter den fordna kungsgården Kymmenegård, belägen vid ena grenen af Kymmene elfs utlopp i hafvet. Under länet hör en liten del af nordöstra Tavastland, en del af mellersta och hela södra Savolax. Häraderna utgöra till antalet fyra: *Randasalmi*, *Jokkas*, *St. Mickels* och *Heinola*. Invånarne äro Finnar. Folkmängden beräknas till 145,674 personer.

Heinola, beläget emellan tvenne sjöar, inom Heinola kapell, i nordöstra Tavastland, en köping, af landets inbyggare äfven benämd *Jyränkö*, efter en by uppå hvars ägor den uppbygdes. Den utgjorde, intill sednaste läne-reglering, säte för landshöfdingen. Invånarne hafva rättighet att idka handtverkerier och stadsnäringar af alla slag. Deras antal uppgår till 900 personer.

St. Mickels Kyrkoby, är nuvarande residenset för landshöfdingen och länestyrelsen.

Nyslott (F. *Savonlinna*, Lat. *Neocastrum*), inom Savolax, beläget emellan sjöarne Haukivesi och Saimen, är en gammal befäst ort, anlagd år 1475 och förut benämd *Olofsborg*. Numera har, utanför den lilla fästningen, uppstått en serskildt stad, hvori finnes en kretsskola, samt tvenne mindre undervisnings anstalter. Folkmängden beräknas till 325 personer.

7. *Kuopio Län.*

Förut benämndt *Savolax och Kare lens Län*, utgöres af Savolax nordligare del, samt det så kallade

Svenska Karelen, och upptager 5 härader, neml. *Karelens Ofra*, *Karelens Nedra*, *Idensalmi*, *Kuopio* och *Rautalambi* härader. Invånarne äro alla Finnar, och deras antal beräknas till 201,810 personer, utom 4,970 af Grekiskt-Ryska trosläran. Länet benämnes numera *Kuopio* län, efter dess enda stad:

Kuopio (ett Finskt namn), en vid Kallavesi sjö år 1776 anlagd landtstad, och tillika landshöfdinge säte. Borgarena äga full närings- och handelsfrihet, och födda sig med åkerbruk och handtverkerier. Här finnes en trivialskola, och invånarnes antal uppgår till 2000 personer.

Svenska Karelen har ingen stad.

8. *Wiborgs Län*,

Eller *Gamla Finland*, innefattar den delen af Karelen och Savolax, som redan före freden i Fredrikshamn var till Ryssland afträdd. Länet är indeladt i 8 härader, neml. *Kymmene*, *Stranda*, *Lappvesi*, *Jämskis*, *Auräpää*, *Kexholms Södra*, *Kexholms Medledels* och *Kexholms Norra* härad. Invånarne äro till största delen Finnar; men ibland dem har äfven ett antal Tyskar och Ryssar nedsatt sig. Folkmängden uppgår till 215,683 personer, hvartill ytterligare komma vid pass 20,060 personer af Grekiskt-Ryska bekännelsen.

Städer och märkvärdiga orter äro:

Fredrikshamn (F. *Haminan Kaupunfi* eller *Hamina*, Lat. *Fredèricia*), på en halfö vid Finska viken, befäst stapelstad, med tvenne små förstäder. Den kallades förut *Weckelax*; men erhöll sitt nuvarande namn efter konung Fredrik I i Sverige, år 1723, då dess be-

fästande kort förut var påbegynt. Hit förlades Finska kadettskolan från Haapaniemi år 1821, och staden har dessutom en kretsskola, jemte andra mindre undervisnings anstalter. Handeln drifves med skogsprodukter, och folkmängden utgör 1,700 personer.

Vid östra armen af Kymmene elf, är ett litet fäste anlagdt, som fått namnet *Kymmene*; och $\frac{1}{2}$ mil derifrån ligger

Ruotsinsalmi, det under förra Finska kriget så ryktbart blefna Svensksund, en förträfflig, numera starkt befäst hamn för krigsskepp. På den nära derintill belägna ön

Kotka har man uppbyggt amiralitets husen, kyrkor, hospital, m. m.

Wiborg (F. *Wipur*, Lat. *Wiburgum*), landshöfdingens residens, en väl befäst stapelstad, bygd uppå tvenne öar vid en djupt inåt landet gående havsvik. Staden är anlagd år 1293, var fordom säte för biskopen, och sednast för högsta ecklesiastika öfverstyrelsen i Gamla Finland. Nu finnes der ett gymnasium, en kretsskola, tvenne elementar-, och tvenne flick-skolor, samt ett boktryckeri, m. m. Den utgör länets starkaste handelsort, och utskeppar betydligt skogsprodukter af alla slag. Utanför densamma äro bygde två stora förstäder, och inbyggarne, till ett antal af 2,850 personer, utgöras af Finnar, Ryssar samt afkomlingar efter Svenskar och Tyskar.

Davidstad (F. *Taawitti*), i Luumäki socken, var bestämd till gränsfästning; men förslaget blef aldrig utfördt, och sedan någon garnison derstädes numera icke

ke finnes förlagd, är platsen alldeles förfallen och obebodd.

Willmanstrand (F. *Lappeenranta*), belägen vid Lappvesi, sydligaste fjerden af sjön Saimen, anlagd omkring år 1656, är obetydlig, med en folkmängd af 550 personer. Man har der numera inrättat ett korrektionshus för qvinnor. Staden har egentligen utseende af en förstad till den straxt dervid på en halfö liggande fästningen af lika namn.

Kexholm (F. *Räifälmi*, Lat. *Kexholmia*), en mycket gammal stad, nära Wuoksens utlopp i Ladoga, med en liten fästning, anlagd år 1295 uppå tvenne öar inom floden; har en kretsskola, jemte tvenne mindre skolor. Invånarne, dels Finnar och dels Ryssar, uppgå till ett antal af 550 personer.

På ön *Konévits* i Ladoga, nära Kexholm, finnes ett Grekiskt munkkloster.

Sordavala (ett Finskt namn). Staden, anlagd vid början af 1640 talet, vid norra ändan af Ladoga sjö, inom Karelen, är till folkmängden den mindsta i Finland. Invånarne, hvilkas antal utgör blott 220 personer, idka en liflig handel, utmed Ladoga, uppå Petersburg, dit de utskeppa bräder, plankor, viktualier, fisk, pälsverk och vildbråd af alla slag. Sordavala har en kretsskola, och sommartiden hålles här en af kringliggande landsorter mycket besökt marknad.

Fyra mil ifrån denna stad ligger, i Ladoga, ön *Walamo*, hvarest ett Grekiskt munkkloster är anlagdt. En der fordom ryktbar marknad har numera blifvit instäld.

III. Statistiska Anteckningar.

a) *Naturliga beskaffenheten, produkter, näringar, folkmängd, m. m.*

Finland är ett af naturen i allmänhet lyckligen lottadt land, bördigt, fruktbärande och med stora inre tillgångar. Åkerjorden är på de flesta ställen god och mycket gifvande; ett stort antal kärr och mossar utmärkt tjenliga till odling; ängarne lemna i ymnighet födande grässlåg; skogarne hafva ännu betydlig tillgång på furu, gran och björk, både till bygnadstimmer, skogsnäringar och ved, jemte vildt af många slag; sjöar och elfvar äro fiskrika. På den stora vidd detta storfurstendöme intager, är allt detta dock naturligtvis mycket omvexlande. Den bördigaste jordmånen anser man finnas i Åbo och Björneborgs län, södra Österbotten, samt Tavastland, med undantag af dess nordligare delar. Dernäst följer Savolax och Karelén, och svagast är Uleåborgs och Kajana län, hvar est sandhedar afvexla med djupa kärrtrakter. Men sedan ett högre drivvit åkerbruk har lärt att af dessa sednare aftvinga rika skördar, och att förvandla dem till fruktbärande åkrar och ängar, anses de numera öfverhufvud för en vinning inom ett område.

Luftstrecket måste, på den rymd Finland upptager vara mycket olika. I de södra orterna är det ganska mildt, framför allt utmed hafskusten och i skären; i de norra vida kallare. De förra hafva, vid sommarsolståndet, nattetiden blott en skymning af knäpt 4 timmar, likväl så ljus, att man obehindradt kan lä-

sa dervid; inom de sednare är det vid samma tidpunkt en nästan beständig dag, ehuru solen, med undantag af de nordligaste trakterna, sjunker under horisonten. Såsom medeltal öfver hela landet kan man räkna vintern till ungefär 7 månader, eller från medlet af Oktober till medlet af Maj, hvarvid skilnaden naturligtvis är ganska stor, emellan de södra och norra delarne. I skärgården omkring Åbo och kringliggande orter upptaga vår, sommar och höst ungefär 7 månader, då de vid Kajana, Uleåborg, Torneå, o. s. v. utgöra knapt mera än 4, och i de nordliga Lappmarkerna blott 3, hvarvid vår och höst äro mycket korta, och förändringen från vinter till sommar, samt åter tillbaka till vinter, sker nästan utan någon öfvergång.

I den förutnämde delen af landet trifvas flera sydligare träddarter ganska väl, såsom ek, oxel, alm, ask, lönn, hagtorn, hassel, m. fl. Öfver hela provinsen anträffas tall, gran, björk, al, en, o. s. v. Fruktträd, t. ex. äppel, päron, plommon, krikon, körsbär, m. m. odlas söderut öfverallt. Utaf dem växa äppelträd ini södra delarne af Björneborgs län och Tavastland samt mellersta Karelen (Säminge), och körsbären ännu högre. Bärbuskar (såsom vinbär och stickelbär eller krusbär), trifvas i de nordligaste trakterna. På bärsorter af alla slag är rik tillgång. Smultron, hallon, blåbär, hjortron samt åkerbär (i de norra orterna) finnas i öfverflöd.

Luftstreckket är i allmänhet mycket hälsosamt, och skogstrakterna och skären anses för de sundaste orter. Här räknar man att en person dör af hvar 50:de, och

att 5 barn födas, öfverhufvud, af hvarje äktenskap. Såsom medeltal öfver hela landet antages en död af 35 till 40 personer, och något mera än 4 barn af hvarje hjonelag; men i Rimitto och Töfsala socknar af Åbo län, der dödligheten anses vara starkast, uppgifves en död af 23 till 25 personer, och knapt tre barn af äktenskapet. — Finlands hela folkmängd uppgår till 1,346,875 personer, eller nära 518 på Svenska qvadrat milen, oberäknadt Lappmarken. Likväl är denna befolkning på de olika trakterna af landet, högst olika fördelad. Sålunda har Uleåborgs län (utom Lappmarken), ungefär 160 personer på qvadrat milen, Wasa län 550, Åbo och Björneborgs län nära 1060, Nylands samt Tavastehus län 938, St. Mikels nära 900, Kuopio 439, och Wiborgs län 573 personer på qv. milen *). Dessutom finnas af Grekiskt-Ryska trosbekännelsen inom Finland bosatte omkring 25,200 personer. Medeltalet af folkökningen, har, under en följd af 15 år, utgjort omkring 16,700 personer om året, oberäknadt de Grekiskt-Ryska församlingarne.

Bland landets näringar intager åkerbruket första rummet. Här odlas med mycken fördel råg, korn, hafra, hvete, bohvete, ärter, bönor, kol, potatis, rofvor, lin, hampa, m. m. Man räknar uti de serskildta landskaperna, högst olika korntal i skörd efter utsädet; men detta verkställes äfven i olika täthet. Ta-

vastland,

---

*) Härvid äro länen upptagne sådana de befunnos vid 1830 års slut, och hvarefter äfven folkmängds tabellerna för sagde år äro upprättade.

vastland, Savolax och Karelén så glest, och erhålla högt korntal; för dem är det tionde ingen rik skörd. Åbo län och Nyland så tätt, och anse detta för en mycket rik afkastning. — De öfriga näringskällorna äro boskapsskötseln, skogarne, fiskfångst och jagt. Finnarne afsätta och utskeppa mycket smör, kött, talg och hudar; äfvenså bräder, bjelkar, timmer och tjära, samt ytterligare betydligt fisk och något vildt. — Jernbergverken hafva årligen tilltagit. Man räknar i landet 14 masugnar, utom blästerverk, 30 stångjernshamrar, med tillsammans 46 härdar och 15 knipsmedjor. De flesta masugnar blåsa ännu antingen Svensk, eller ock sjö- och myrmalm; men ganska rikhaltiga grufvor finnas vid *Tuorila*, *Sillböle*, *Malmberg*, *Ojamo*, *Wihiniemi*, *Kulonsuomäki*, m. fl. samt blifva verkamt bearbetade. Jernmalmer från omkring 20 andra ställen hafva, vid anställda prof, lemnat utmärkta resultat. Vid *Orijärvi* i Kisko socken finnes en koppargrufva, hvaraf malmen smältes vid *Koskis* i Bjerno, *Kärkelä* i Karislojo och *Fischars* i Pojo socken. Spridda koppar anledningar upptäckas esomoftast, af lofvande egenskap; men de silfverartade malmer man här och der anträffat, torde vara för mycket ringhaltiga för att förtjena bearbetas. — Sågverk finnas uti de öfra orterna i rik mängd. Glasbruk, klädesfabriker och anläggningar för finare väfnader hafva årligen ökat sig. Isynnerhet har spånad och lärftsväfnad blifvit med flit idkad; hvarutom allmogen lemnar gröfre väfnader af ylle och lin, samt strumpor i stor mängd till afsalu.

De i sednare åren, uppå regeringens försorg och hufvudsakligast uppå statskassans bekostnad, verkstäl-

da strömmrensningar, hafva varit af utmärkt vigt för landet, genom de nya odlingslägenheter för åker och äng, som sålunda yppat sig, och den förmildring luftstrecket deraf måste undergå. Den inre gemenskapens lättande, hvaraf landet har ett så stort behof, hafva dessa åtgärder dock ännu icke afsett.

Finska allmogen lefver öfverhufvud mycket sparsamt, och afsätter hellre sina varor åt köpare än den sjelf njuter af dem. För öfrigt äro Finnarne ett arbetsamt, ihärdigt och idogt folk, med starka lemmar samt af lefnadssätt och luftstreck härdade krafter. Man anser en viss dysterhet tillhöra deras lynne; men dermed förena de en hög grad af alfvar samt ett bepröfvadt mod i faror och nöd, stridbarhet i fält och trohet mot regent och öfverhet.

Hos de bildade klasserna, der sällskapslifvet småningom skingrat dysterheten, har denna hindrat den lättsinnighet att intränga, hvilken man finner så allmän hos många andra folkslag af högre odling.

Lapparne (ursprungligen af samma, ehuru numera genom språk och seder från Finnarne vida skild stam), föra ett med landets öfriga inbyggare alldeles olika lefnadssätt. De idka icke något åkerbruk och hafva inga fasta boningsplatser, utan flytta fram och åter, inom Lappmarkens skogar och fjellbygder, med sina renhjordar, hvilka lemna dem deras föda, samt det hufvudsakligaste af deras klädsel och husgeråd, och hvarur de äfven taga sina dragare till att åka med, eller framforsla sin egendom. Då Lapparne kommit på obestånd, nedsätta de sig vid sjöar och elfvar, el-

ler i skogstrakter, och söka lifnära sig med fiske och jagt, samt få nu namn af *Fisk- och Skogs-Lappar*.

b) *Inre Styrelse och Statsinrättningar.*

Finlands grundlagar äro Svenska regeringsformen af den 21 Augusti 1772, jemte Förenings- och Säkerhets-akten af den 21 Februari 1789, begge bekräftade af Hans Majestät Kejsaren, hvilken högsta magten öfver landet tillhör. Alla de mål som bero af hans omedelbara afgörande, föredragas hos honom i Petersburg, efter föregången beredning af ett *Kansli och Stats-Sekretariat för Storfurstendömet Finland*, bestående af en *Stats-Sekreterare*, en *Stats-Sekreterare Adjoint*, tvenne *Förste Expeditions-Sekreterare*, tvenne *Andra Expeditions-Sekreterare*, jemte betjening.

Högsta styresmannen inom Finland är *General-Guvernören*, hvilken utnämnes af kejsaren, hvars person han föreställer, såsom ordförande i landets högsta domstol och tillika högsta administrativa verk: *Kejs. Senaten för Finland*. Dessa tvenne egenskaper omfattar densamma, genom sina två afdelningar: *Justitie- och Ekonomi-Departementet*, hvarvid det förra har sig uppdraget den egentliga lagskipningen och det sednare är bestämdt för allmänna hushållningen. Senatens ordförande är general-guvernören. Ledamöterna, hvilka nämnas af kejsaren och utgöra i hvardera departementet ett antal af sju, utom en vice ordförande, böra vara till ena hälften frälse och till den andra ofrälse män. För öfrigt hör till denna landets högsta rätt en *Prokurator*, hvars befattning är att vaka öfver lagarnes helgd och rättvisans skipande. Uti kejsarens namn

afgör senaten, i sista instansen, alla mål, som icke bero af Hans Majestät Kejsarens eget serskildta beslut, och på samma sätt utfärdar den äfven alla förordningar, påbud, m. m. — *Justitie-Departementet* har inga vidare underafdelningar; men *Ekonomi-Departementet* är ordnad uti en *Kansli-*, *Finans-*, *Kammar och Räkenskaps-*, *Militie-*, *Ecklesiastik-* samt *Prokurators-Expedition*, hvar och en stäld under en ledamot i departementet; den sistnämnda expeditionen under prokuratorn.

De öfriga verken och inrättningarne som höra till landets inre förvaltning, äro: *Censur-Öfver-Styrelsen*, *Medicinal-Styrelsen* och *Kollegium Medikum*, *General-Guvernements Kansliet*, *Vexel-Depositions- och Låne-Banken*, *Postdirektionen*, *General Tulldirektionen*, *General-Landtmäteri-Kontoret*, *Intendents-Kontoret*, *Lotsverket*, *Bergs-Staten*, *Allmänna Revisions-Rätten*, med derunder lydande *Revisions-Kontor*, *Censur-Kommittéen*, *Karte-Sigillat-Kontoret*, *Kontroll-Verket*, *Justerings-Verket*, *Direktionen för Strömnings- och Kanal-Arbetet*, med dertill hörande *Strömnings-Korps*, *Direktionen för Riddarhuset*, *Brandförsäkrings-Direktionen*, *Direktionen för Finska Militärens Enke- och Pupill-Kassa* samt *Direktionen för Civil-Statens Enke- och Pupill-Kassa*. Alla dessa inrättningar finnas i Helsingfors.

Uti landsorterna besörjas administrativa och exekutions ärenderna af landshöfdingarne i de ofvanföre upptagna åtta länen.

I juridiskt hänseende är Finland deladt emellan tvenne *Hofrätter*. Den ena af dem har sitt säte i *Åbo*, och derunder lyda 3 *Lagsagor*, med dertill hörande

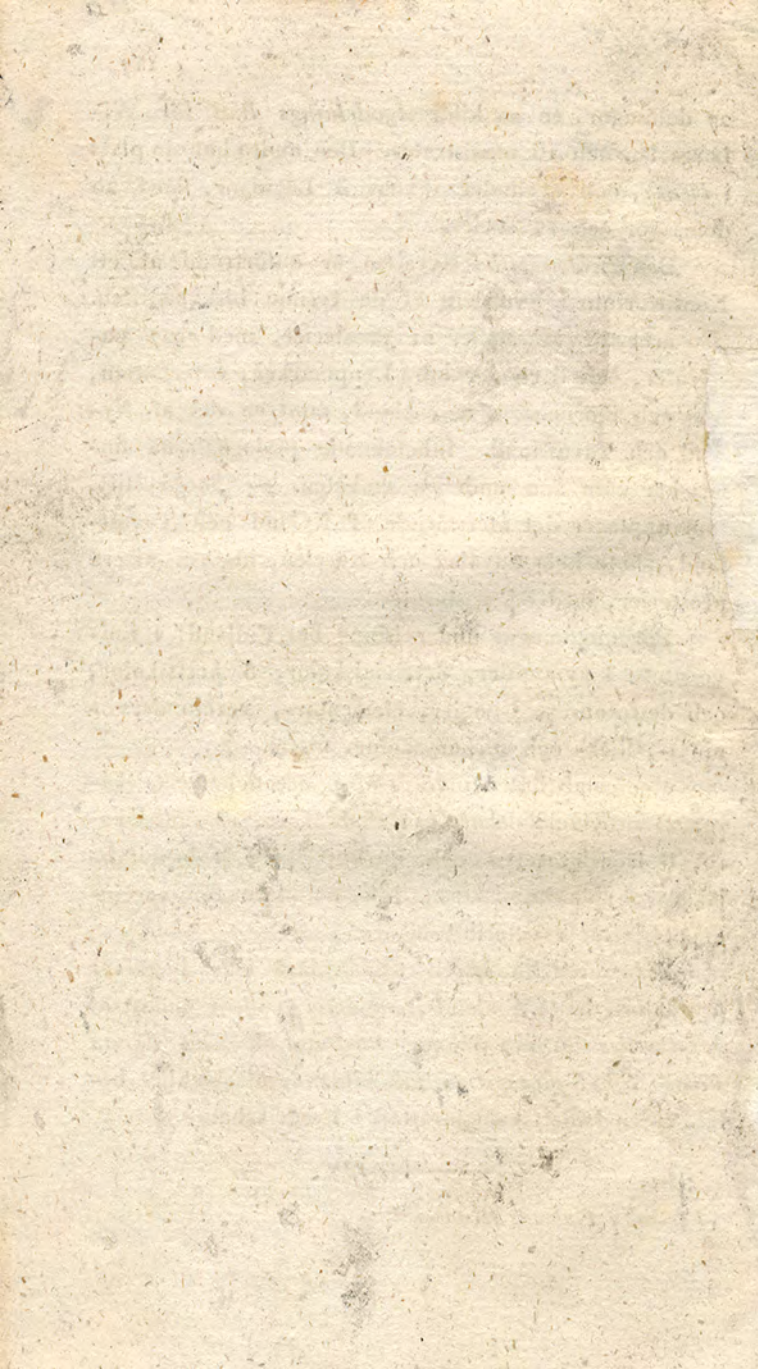
27 domsagor, en serskildt *Ägodelnings Rätt* för Wiborgs län och 16 magistrater. Den andra har sin plats i *Wasa*, och derunder räknas 3 Lagsagor, med 20 domsagor och 12 städer.

Den *Ecklesiastika* styrelsen är anförtrodd åt ett Konsistorium i hvardera af de tvenne biskopsstiften. *Åbo* erkestift innehåller 21 prosterier, med 127 pastorater, och derunder höra Lappmarken, Österbotten, Åbo och Björneborgs län, Åland, samt en del af Nyland och Tavastland. Inberäknade pädagogierna finnas här nära 500 andeliga embeten. — *Borgå* stift, som upptager det återstående af Nyland och Tavastland, jemte hela Savolax och Karelen, utgöres af 16 prosterier, med 84 pastorater.

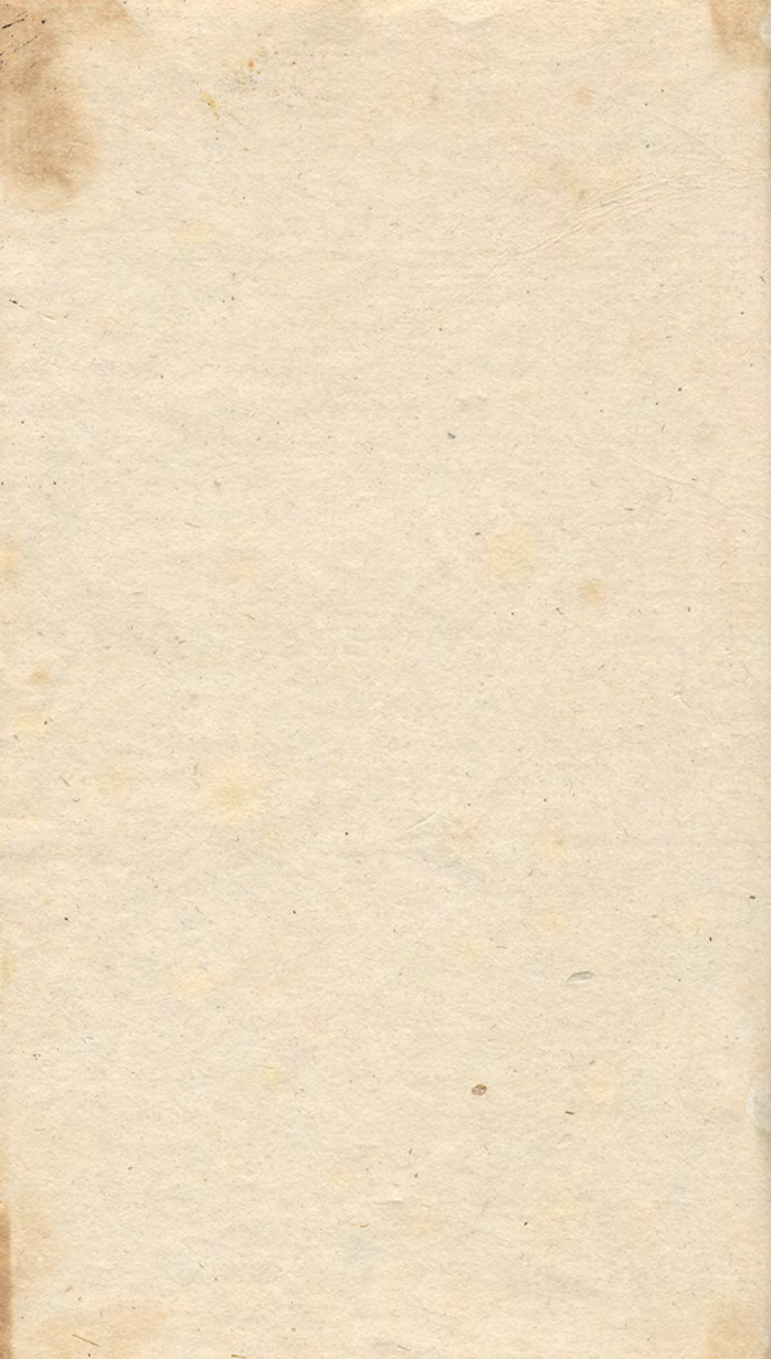
För ungdomens undervisning har Finland: 1 universitet, 3 gymnasier, 8 trivialsolor, 5 kretssolor, och dessutom pädagogier, elementar-, vaxelundervisnings-, flick- och socken-solor, m. m.

Medicinal-Staten utgöres af 1 accouchementsläkare, 23 provincial-läkare, 11 stadsläkare, 13 slottsläkare, 8 läne-lazarets- och kurhus-läkare, 1 hospitalsläkare, 3 spinnhus-läkare, 8 föreståndare för vaccindepots, samt 1 veterinär-läkare.

Sedan indelta hären tills vidare icke behöfver uppställas, bestå Finlands nationella trupper endast af *Lif-Gardes Finska Skarpskytte-Bataljon* samt *Första Finska Sjö-Equipaget*. — Till bildande af skickligt befäl, är en kadettskola inrättad i Fredrikshamn.

~~414. VI. 13.~~

Swom. hist. 3.

B 1619

x

